

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්වගාමය කළ මතය

ඉඩම් ගොඩකිරීමේ හා සංවර්ධනය කිරීමේ සමාගමේ ('සමාගම') 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්වගාමය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්වගාමය කරනු ලැබේ. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්වගාමය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, සමාගම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය සමාගම ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

සමාගමේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, සමාගමේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 විගණන විගණන විෂය පථය (මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම)

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතික වීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑම විටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්ස්ථානායෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මහභරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාලත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම් වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ සමාගමේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ සමාගමේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, සමාගම ක්‍රියා කර ඇති බව,

- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුණුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම පිළිබඳ අභ්‍යන්තර පාලනය

ගනුදෙනු කළමනාකාරිත්වයේ පොදු සහ නිශ්චිත අධිකාරිබලය සහිතව ක්‍රියාත්මක කිරීම, අදාළ වන වාර්තාකරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අවශ්‍ය වන පරිදි ගනුදෙනු සටහන් කිරීම සහ වත්කම් සඳහා ගිණුම් කටයුතුභාවය පවත්වාගෙන යාම, කළමනාකාරිත්වයේ පොදු සහ නිශ්චිත අධිකාරි බලය සහිතව පමණක් වත්කම්වලට ප්‍රවේශ වීම, සටහන් කරන ලද වත්කම් සඳහා වූ ගිණුම්කටයුතුභාවය පවත්වා වත්කම් සමඟ සාධාරණ කාල වකවානුවලදී සැසඳීම සහ වෙනස්කම් ඇතොත් ඒවා සම්බන්ධයෙන් නිසි පියවර ගැනීම ආදිය සඳහා සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාගැනීමට ප්‍රමාණවත් “මනාලෙස සැලසුම් කරන ලද” අභ්‍යන්තර ගිණුම්කරණ පාලන පද්ධතියක් ආයතනය විසින් පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය වේ.

1.5.2 කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිතවලට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම නිර්දේශය

(අ) 4 කොටස - මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශ

ප්‍රමිතයේ 4.5 (ඇ) ඡේදය ප්‍රකාරව, ජංගම වත්කමක් යනු වාර්තා කරන දිනට පසු එළඹෙන මාස 12 ක් ඇතුළත උපලබ්ධි වන වත්කමක් විය යුතු වුවද, 2019 දෙසැම්බර් 31 දින සිට අහෝසි කරන ලද හා අදාළ තක්සේරු වර්ෂයේ සිට තවත් තක්සේරු වර්ෂ දෙකක් තුළ හිලවී කර ගත යුතු වූ නමුත් එම තක්සේරු වර්ෂ 2 ඉක්ම වූ රු.මිලියන 3.03 ක් වූ ආර්ථික සේවා ගාස්තු ජංගම වත්කම් තුළ ඇතුළත් කර තිබුණි.

ඉදිරියේදී අදායම් බදු ගෙවීම් කිරීමේදී, මෙම ගෙවූ බදු පියවාගැනීම සඳහා ඉදිරිපත් කිරීමට නියමිතය.

ප්‍රමිතයට අනුව ජංගම වත්කම් නිවැරදිව හඳුනාගෙන ගිණුම් ගතකළ යුතු බව.

(ආ) 10 වන කොටස - ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ඇස්තමේන්තු සහ වැරදි

ප්‍රමිතයෙහි 10.21 ඡේදයට පටහැනිව සමාගම විසින් ඉකුත් වර්ෂයට අදාළ රු.මිලියන 2.39 ක් වූ වෛද්‍ය ආධාර දීමනා සමාලෝචිත වර්ෂයේ වියදමක් ලෙස හඳුනා ගැනීම හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ ලාභය එම අගයෙන් උනා ගණනය වී තිබුණි.

ඉකුත් වර්ෂයට ඉතිරි කරගන්නා ලද වෛද්‍ය නිවාඩු වෙනුවෙන් 2022 වර්ෂයේදී අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයේ අනුමැතිය ලබාගැනීමෙන් පසු රු. මිලියන 2.39 ක ගෙවීම් සිදුකල බැවින් සමාලෝචිත වර්ෂය තුලදී වියදමක් ලෙස හඳුනාගෙන ඇත.

ප්‍රමිතයට අනුව පූර්ව වර්ෂ වියදම් පූර්ව වර්ෂ ගැලපීම් ලෙස හඳුනාගත යුතු බව.

(ඇ) 17 වන කොටස - දේපළ, පිරිසත හා උපකරණ

ප්‍රමිතයෙහි 17.19 ඡේදය ප්‍රකාරව ආයතනයක් විසින් සෑම මූල්‍ය වර්ෂයක් අවසානයේදීම එහි වත්කම්වල සුන්බුන් අගය සහ ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය නැවත සමාලෝචනය කළ යුතු අතර එම අපේක්ෂිත අගයන් පෙර ඇස්තමේන්තුවලින් වෙනස් වන්නේ නම් එම ඇස්තමේන්තුගත දෝෂය නිරීක්ෂණ හා එකඟ වේ.

දේපළ, පිරිසත හා උපකරණ ප්‍රත්‍යාගණනය කර ගිණුම්ගත කිරීමට ඉදිරියේදී කටයුතු කරනු ඇත.

ක්ෂය වන වත්කම්වල ඉදිරි ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය පිළිබඳව වාර්ෂිකව සමාලෝචනය කර ක්ෂය ගැලපීම් කල යුතු බව.

ජේද අංක 10.15 සහ 10.18 හි දක්වා ඇති ප්‍රතිපාදන අනුව නිවැරදි කළ යුතු වේ. කෙසේ වුවද සමාගම විසින් සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට පැවති ලියාහල අගය රු.මිලියන 40.18 ක් වූ ගොඩනැගිලි පිරියත හා උපකරණ සම්බන්ධයෙන් සුන්බුන් අගය සහ ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය නැවත සමාලෝචනයට කටයුතු කර නොතිබුණි. තවද සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට පිරිවැය රු.මිලියන 62.95 ක් වූ සම්පූර්ණයෙන් ක්ෂය කර තිබූ නමුත් තවමත් භාවිතයට ගන්නා ස්ථාවර වත්කම් 584 ක් පැවති නමුත් එම වත්කම්වල ඇස්තමේන්තුගත දෝෂය නිවැරදි කිරීම සඳහා සුදුසු පියවර ගෙන නොතිබුණි.

(ඇ) 23 වන කොටස - ආදායම

ප්‍රමිතයේ 23.17 වන ඡේදය අනුව ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්තුවක සම්පූර්ණ කර ඇති මට්ටම (Percentage of completion method) මත කොන්ත්‍රාත් අයභාරය සහ වියදම හඳුනා ගත යුතු වුවත් සමාගම විසින් සහතික කරන ලද බිල්පත් වටිනාකම පදනම මත කොන්ත්‍රාත් ආදායම හඳුනාගෙන තිබුණි.

දෙපාර්ශවයේ ඉංජිනේරුවන් විසින් බිල්පත් සහතික කිරීමෙන් පසු එම වර්ෂයට අදාළ කොන්ත්‍රාත් අදායම ගණනය කරනු ලබයි.

ප්‍රමිතයට අනුව කොන්ත්‍රාත් සම්පූර්ණ කර ඇති මට්ටම මත කොන්ත්‍රාත් අයභාරය සහ වියදම හඳුනා ගත යුතු බව.

(ඉ) 27 වන කොටස - වත්කම් හානි වීම

ප්‍රමිතයේ 27.1 හා 27.9 (ඊ) ඡේද අනුව වත්කම් නිශ්කාර්යව පවතී නම් එම වත්කම් පිළිබඳ හානිකරණ පරීක්ෂාවක් සිදු කර හානිකරණය සඳහා වෙන් කිරීම් කල යුතු වේ. එසේ වුවද 2019 වර්ෂයේදී මුහුදු වැලි ඇසුරුම් කිරීමේ ව්‍යාපෘතියේ භාවිතය සඳහා මිලදී ගෙන තිබූ එකතුව රු. මිලියන 30.06 ක් පිරිවැය වූ ජල පිරිපහදු යන්ත්‍රය, මුහුදු වැලි ඇසුරුම් කිරීමේ යන්ත්‍රය ඇතුලු අනෙකුත් වත්කම් 2019 වර්ෂයේ සිට නිශ්කාර්යව පැවතුණු නමුත් හානිකරණ සඳහා වෙන් කිරීම් කර නොතිබුණි.

තක්සේරු වාර්තා ලැබුණු පසු පිළිගත් ප්‍රසම්පාදන පටිපාටිය හරහා මෙම හණ්ඩ අපහරණය කරනු ඇත. ඒ අනුව හානිකරණ අලාභයක් සමාගම විසින් සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී හඳුනා නොගන්නා ලදී.

ප්‍රමිතයට අනුව හානිකරණ අලාභ හඳුනාගෙන ගිණුම්ගත කල යුතු බව.

(ඊ) 28 වන කොටස - සේවක ප්‍රතිලාභ

ප්‍රමිතයේ 28 වන කොටස අනුව නිර්වචිත දායකත්ව සැලසුම් පිලියෙල කිරීම, නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ වගකීම් මැනීම, පැවරු හා නොපැවරු දෙයාකාර වගකීම් ඇතුළත් කිරීම, වට්ටම් කිරීම, ආයුගණක ඇගයීම යන කාර්යයන් සිදු කිරීමෙන් තොරව රු. මිලියන 1.5 ක සේවක පාරිතෝෂික වියදම සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී හඳුනාගෙන තිබුණි.

2023 වර්ෂයේ ආයුගණක වාසි හා අවාසි හඳුනාගෙන ඒ අනුව ගැලපීම් සිදුකරනු ඇත.

විස්තීර්ණ ආදායම් යටතේ වර්ෂයට අදාළ ආදායම හා වියදම දැක්විය යුතු බව.

1.5.3 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) සමාගමට අයත්ව පැවති මුහුදු වැලි ඇසුරුම් කිරීම සඳහා සකස් කරන ලද ගොඩනැගිල්ල මව් සංස්ථාව මගින් රු.මිලියන 326.30 ක් වූ තක්සේරු වටිනාකමකට 2021 වර්ෂයේදී පවරාගෙන තිබුණි. ඒ අනුව සමාගම විසින් පවරා ගන්නා ලද නොනිම් වැඩ ගිණුමේ පැවති ගොඩනැගිල්ලේ පිරිවැය වූ රු.මිලියන 301.28 ක් පමණක් පවරා ගන්නා ලද වටිනාකමට එරෙහිව හඳුනාගත යුතු වුවද ජල රැඳවුම් පොකුණේ පිරිවැය වූ රු.මිලියන 29.47 කින් රු.මිලියන 25.02 ක් ද ගොඩනැගිලි පිරිවැය ලෙස ඉවත් කර තිබූ බව විගණනයේදී නිරීක්ෂණය විය. ඒ අනුව ජල රැඳවුම් පොකුණේ පිරිවැය වූ රු.මිලියන 25.02 ක් වත්කම් වටිනාකමෙන් අඩුකර තිබූ අතර එය වත්කම් පවරා දීමේ ලාභයට එරෙහිව හඳුනාගෙන තිබූ බව නිරීක්ෂණය වූ නමුත් මෙය නිවැරදි කිරීමට සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදීද කටයුතු කර නොතිබුණි. කෙසේ වුවද මෙම ජල රැඳවුම් පොකුණේ නිශ්කාර්යව පවත්නා බැවින් ඒ පිළිබඳ භානිකරණ ප්‍රතිපාදනයන් කල යුතු බව නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>කෙරිගෙන යන වැඩ ගිණුමේ තිබූ ගොඩනැගිල්ලේ තක්සේරු වාර්තාවට අදාල වටිනාකම ඉවත්කල අතර, ජල රැඳවුම් පොකුණේ ඇතුළුව සම්පූර්ණ ගණුදෙනුව සිදුවූ පසු ඉතිරි වටිනාකම් ඉවත්කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.</p>	<p>පවරා ගන්නා ලද වත්කමට අදාල පිරිවැය පමණක් නොනිම් වැඩ ගිණුමෙන් ඉවත් කළ යුතු බව.</p>
<p>(ආ) සමාලෝචිත වර්ෂයේදී මුහුදු වැලි ඇසුරුම් බැග් විකිණීමෙන් ලද රු.මිලියන 0.4 ක් වෙනත් ආදායම් ලෙස හඳුනා නොගෙන අත්තිකාරම් ගිණුමේ දක්වා තිබීම හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ ලාභය එම අගයෙන් උණ ගණනය වී තිබුණු අතර ජංගම වත්කම් අධිගණනය වී තිබුණි.</p>	<p>නිරීක්ෂණය හා එකඟවන අතර 2023 වර්ෂයේදී මෙය නිවැරදි කරනු ඇත.</p>	<p>ආදායම් නිවැරදිව හඳුනාගෙන ගිණුම්ගත කළයුතු බව.</p>
<p>(ඇ) 2017 අංක 24 දරන දේශීය ආදායම් පනතේ 4 වන උප ලේඛනයේ 2 (4) වගන්තිය අනුව , ද්විත්ව කාර්ය වාහන සඳහා ප්‍රාග්ධන දීමනා ලබා ගත නොහැකි වුවත් සමාගම විසින් 2018 අගෝස්තු 30 දින මීලට ගත් ඩබල් කැබ් රථ 2 ක් සඳහා සමාලෝචිත වර්ෂය හා ඉකුත් වර්ෂ වෙනුවෙන් ප්‍රාග්ධන දීමනා ලබා ගැනීමට කටයුතු කර තිබූ අතර ඒ අනුව සමාලෝචිත වර්ෂයේ බදුකරණ ලාභය (Taxable profit) රු.මිලියන 3.47 කින් උණ ගණනය වී තිබුණි. එමෙන්ම සමාගම විසින් උක්ත ඩබල් කැබ් රථ 2 සඳහා රු.මිලියන 9.93 ක් වූ ක්ෂය ගිණුම්ගත කර තිබූ නමුත් බදුකරණ ලාභය ගැලපීමේදී එම වටිනාකම රු. මිලියන 3.06 ක් ලෙස ගැලපීමෙන් බදුකරණ ලාභය රු.මිලියන 6.87 කින් උණ ගණනය වී තිබුණි.</p>	<p>මෙම ඩබල් කැබ් දෙක ද්විත්ව කාර්ය වාහන සංඛ්‍යාවට අයත් බැවින්, ඒ සඳහා ප්‍රාග්ධන දීමනා ලබා ගෙන ඇත. ඒ අනුව, ප්‍රචරිත වර්ෂයේ බදු සඳහා ලාභය රු. මිලියන 3.47 කින් අවතක්සේරු වී නොමැත. බදුකරණ ලාභය සැලකීමේදී ක්ෂය ගිණුම්ගත කිරීමේදී සිදුවී ඇති දෝෂය, 2022 වර්ෂයට අදාල බදු වාර්තා ඉදිරිපත් කිරීමේදී, නිවැරදි කර ඉදිරිපත් කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.</p>	<p>දේශීය ආදායම් පනතේ විධිවිධාන අනුව බදුකරණ ලාභය ගණනය කළ යුතු බව.</p>

1.6 ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට පැවති ලැබිය යුතු හා ගෙවිය යුතු සවලියකරන අත්තිකාරම් පිළිවෙලින් රු.මිලියන 20.85 ක් හා රු.මිලියන 49.44 ක් වූ අතර එයින් වර්ෂ 2 ත් වර්ෂ 5 ත් අතර කාලයක සිට අයවිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ශේෂ පිළිවෙලින් රු.මිලියන 4.49 ක් හා රු.මිලියන 9.71 ක් විය. වර්ෂ 5 ට වැඩි හිඟ හිටි අත්තිකාරම් ශේෂය රු. මිලියන 13.94 ක් වූ අතර ගෙවිය යුතු ශේෂය රු. මිලියන 22.27 ක් විය. ඉහත ශේෂය තුළ ඇතුළත් ඉකුත් වර්ෂය අවසානයට සමාගම නවතා දමා ඇති ව්‍යාපෘති 11 කට අදාළව ගෙවිය යුතු රු.මිලියන 12.63 ක සවලියකරණ අත්තිකාරම් නිරවුල් කිරීමට සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ද පියවර ගෙන නොතිබුණි.</p>	<p>අවසන් බිල්පත් ඉදිරිපත් කිරීමෙන් පසු මෙම සවලිකරණ අත්තිකාරම් අයකර ගැනීමට කටයුතු කරනු ලැබේ. රු. මිලියන 24.21 ක අත්තිකාරම් අදාළ වන්නේ නවතා දමා ඇති ඉදිකිරීම් ව්‍යාපෘති සඳහාය. අදාළ ආයතන සමග එකඟතාවයකට පැමිණීමෙන් පසු, මෙම මුදල් නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ. ඉතිරි සවලිකරණ අත්තිකාරම් මුදල් සේවාදායක ආයතන විසින් බිල්පත් නිරවුල් කිරීමෙන් පසු පියවීමට කටයුතු කරනු ඇත.</p>	<p>මෙම අත්තිකාරම් නිරවුල් නොවීමට හේතු සොයාබලා කඩිනමින් නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කළයුතු බව.</p>
<p>(ආ) සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට පැවති රු.මිලියන 48.44 ක් වූ ගෙවිය යුතු රඳවාගත් මුදල් (Retention Payable) තුළ වර්ෂ 2 ත් වර්ෂ 5 ත් අතර කාලයක සිට ගෙවියයුතු රඳවාගත් මුදල් රු.මිලියන 8.71 ක් හා වර්ෂ 5 ට වැඩි ගෙවියුතු රඳවාගත් මුදල් රු.මිලියන 37.70 ක් විය. තවද සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසානයට ණය හිමි ශේෂය රු. මිලියන 109.47 ක් වූ අතර එයින් වර්ෂ 2 ත් වර්ෂ 5 ත් අතර නිරවුල් නොකළ ශේෂය රු.මිලියන 56.34 ක් ද වර්ෂ 5 කට වැඩි ණය හිමි ශේෂය රු. මිලියන 16.40 ක්ද විය.</p>	<p>මෙම රු. මිලියන 48.43 ක ගෙවිය යුතු රඳවාගත් මුදල් සමාගමේ සේවාදායකයින් විසින් සමාගම් වෙත මුදාහර පසු අදාළ කොන්ත්‍රාත්කරුවන් වෙත ගෙවීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.</p>	<p>කොන්ත්‍රාත් අවසන් කර වගකීම් කාලය අවසන් වූ පසු අදාළ රඳවා ගැනීම් මුදල් නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කළ යුතු බව.</p>
<p>(ඇ) සමාගමේ කටයුතු වෙනුවෙන් අවශ්‍ය ඉන්ධන ලබා ගැනීම සඳහා 2012 වර්ෂයේ සිට 2017 වර්ෂය දක්වා ආයතන 4 ක් සමග ඇතිකර ගෙන තිබූ බැඳීම්වලින් ඉවත්ව තිබුණද ඒ වෙනුවෙන් ලබාදී තිබූ රු.මිලියන 0.28 ක තැන්පතු මුදල් සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විටත් අයකර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.</p>	<p>මෙම ආයතන වෙතින් අදාළ මුදල් අයකර ගැනීමට අවස්ථා කිහිපයකදීම ඉල්ලීම් කරමින් ලිපි යැවූවද එම මුදල් සම්බන්ධයෙන් මේ දක්වා යහපත් ප්‍රතිචාර දක්වා නොමැත. එම නිසා ඉදිරියේදී නියමිත ක්‍රමවේදයට මෙම වටිනාකම් පොත්වලින් ලියා හැරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.</p>	<p>තැන්පතු මුදල් අයකර ගැනීම සඳහා කාර්යක්ෂම හා ඵලදායී පියවර ගත යුතු බව.</p>

1.7 සම්බන්ධිත පාර්ශවයන් හා සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු හෙළිදරව් නොකිරීම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය												
(අ) සමාගමේ නිලධාරියෙකු 2018 වර්ෂයේ සිදු කළ විදේස් ගමනක් වෙනුවෙන් සමාගමේ මව් සංස්ථාව වෙත ගෙවිය යුතු රු.මිලියන 0.65 ක මුදල සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විටත් නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.	නිරීක්ෂණය හා එකඟ වේ. සමාගමේ මූල්‍ය තත්වය යහපත් වූ විගස මෙම රු. මිලියන 0.65 ක මුදල පියවීමට කටයුතු කරනු ඇත.	ගෙවිය යුතු ශේෂ නිරවුල් කිරීමට පියවර ගත යුතුය.												
(ආ) සමාගමේ මව් සමාගම වන ශ්‍රී ලංකා ඉඩම් සංවර්ධනය කිරීමේ සංස්ථාවෙන් සමාගමට අයවිය යුතු ලෙස හා ගෙවිය යුතු ලෙස පිළිවෙලින් රු.මිලියන 106.25 ක් හා රු.මිලියන 229.74 ක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වා තිබුණද සංස්ථාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල එම අගය පිළිවෙලින් රු.මිලියන 96.95 ක් හා රු.මිලියන 238.87 ක් ලෙස දක්වා තිබීම හේතුවෙන් එම ශේෂ අතර පිළිවෙලින් රු.මිලියන 9.30 ක හා රු.මිලියන 9.13 ක වෙනස්කම් නිරීක්ෂණය විය. එම වෙනස්කම් සඳහා හේතු අනාවරණය කරගෙන නොතිබුණි.	<p>වෙනසට හේතු පහත පරිදිවේ.</p> <table border="1" data-bbox="710 577 1268 936"> <thead> <tr> <th>රෙඩෙ කෝපොන් අනුව ශේෂය රු.මිලියන</th> <th>SLLDC පොත් අනුව ශේෂය රු.මිලියන</th> <th>වෙනස රු.මිලියන</th> <th>වෙනසට හේතු රු.මිලියන</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ලැබිය යුතු ශේෂය</td> <td>106.25</td> <td>96.95</td> <td>9.30</td> </tr> <tr> <td>ගෙවිය යුතු ශේෂය</td> <td>229.74</td> <td>238.87</td> <td>(9.13)</td> </tr> </tbody> </table> <p>මෙම මුදල් ප්‍රමාණය මාර්ගස්ථව පවතියි</p>	රෙඩෙ කෝපොන් අනුව ශේෂය රු.මිලියන	SLLDC පොත් අනුව ශේෂය රු.මිලියන	වෙනස රු.මිලියන	වෙනසට හේතු රු.මිලියන	ලැබිය යුතු ශේෂය	106.25	96.95	9.30	ගෙවිය යුතු ශේෂය	229.74	238.87	(9.13)	වෙනසට හේතු සොයාබලා කඩිනමින් නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කළයුතු බව.
රෙඩෙ කෝපොන් අනුව ශේෂය රු.මිලියන	SLLDC පොත් අනුව ශේෂය රු.මිලියන	වෙනස රු.මිලියන	වෙනසට හේතු රු.මිලියන											
ලැබිය යුතු ශේෂය	106.25	96.95	9.30											
ගෙවිය යුතු ශේෂය	229.74	238.87	(9.13)											
(ඇ) සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අනුව පිළිවෙලින් රු.මිලියන 28.84 ක් හා රු.මිලියන 65.40 ක් වූ වෙළඳ ණයගැති ශේෂයන්ගෙන් හා කොන්ත්‍රාත් ණයගැති ශේෂයන්ගෙන් රු.මිලියන 20.38 ක් හා රු.මිලියන 44.78 ක් සමාගමෙහි මව් සමාගම වන ශ්‍රී ලංකා ඉඩම් සංවර්ධනය කිරීමේ සංස්ථාවෙන් ලැබිය යුතුව තිබුණි. තවද වෙළඳ ණයගැතියන්ගෙන් ලැබිය යුතු ශේෂයන්ගෙන් වසර 2 ත් 5 ත් අතර රු.මිලියන 2.45 ක් ද වසර 5 ට වඩා වැඩි ශේෂය රු. මිලියන 6.67 ක් ද මව් සංස්ථාව වෙතින් අයකර ගත යුතුව පැවතුණු අතර වර්ෂය තුළදී මෙම ශේෂ අයකර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.	නිරීක්ෂණය හා එකඟ වේ. මෙම මුදල් අය කරගැනීම සඳහා දීර්ඝ වශයෙන් සාකච්ඡා කල අතර, ඒ අනුව වෙළඳ ණයගැති ශේෂයන්ගෙන් 2023 වර්ෂයේදී රු. මිලියන 7.18 මුදලක් හා ණයගැති ශේෂයන්ගෙන් රු. මිලියන 41.27 ක් අයකරගෙන ඇත. ඉතිරි වටිනාකම්ද අයකර ගැනීමට ඉදිරියේදී කටයුතු කරනු ලැබේ.	ණයගැති ශේෂ කඩිනමින් අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතු බව.												

1.8 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2007 අංක 7 දරණ සමාගම් පනත			
(i) 133 වගන්තිය	එක් එක් ලීන් වර්ෂයකට වරක් සමාගමක අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් සමාගමේ ශේෂ පත්‍ර දිනයේ සිට මාස හයකට වඩා පසු නොවන සහ පූර්ව වාර්ෂික රැස්වීමෙන් පසු මාස පහළොවකට වඩා පසු නොවන දිනයකදී කොටස් හිමියන්ගේ වාර්ෂික රැස්වීමක් කැඳවනු ලැබිය යුතු නමුත් සමාගම විසින් 2018 වර්ෂයෙන් පසු වාර්ෂික මහා සභා රැස්වීම් පවත්වා නොතිබුණි.	ඉදිරියේදී නියමිත පරිදි වාර්ෂික රැස්වීමක් කැඳවන ලෙස අදාළ නිලධාරීන්ට උපදෙස් දී ඇත.	සමාගම් පනතේ ප්‍රතිපාදන අනුව වාර්ෂික මහා සභා රැස්වීම් පැවැත්විය යුතු බව.
(ii) 166 වගන්තිය	සෑම සමාගමකම අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් ශේෂ පත්‍ර දිනට පසුව මාස 06 ක් ඇතුළත එදිනෙන් අවසන් වන ගිණුම් කාලපරිච්ඡේදය තුළ සමාගමේ කටයුතු පිළිබඳ වාර්ෂික වාර්තාවක් පිළියෙල කරනු ලැබිය යුතු වුවත් සමාගම එලෙස කටයුතු කර නොතිබුණි.	නිරීක්ෂණය හා එකඟ වේ. ඉදිරියේදී නියමිත පරිදි වාර්ෂික රැස්වීමක් කැඳවා වාර්ෂික වාර්තා පිළියෙල කර ඉදිරිපත් කරන ලෙස අදාළ නිලධාරීන්ට උපදෙස් ලබාදී ඇත.	වාර්ෂික වාර්තා කාලීනව පිළියෙල කළ යුතු බව.
(ආ) 2021 නොවැම්බර් 16 දිනැති රාජ්‍ය ව්‍යාපාර චක්‍රලේඛ අංක 01/2021 7.7 ඡේදය	මව් සමාගමේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් එහි පරිපාලනයන්හි කාර්ය සාධන අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා පහසුකම් සැලසීමට ව්‍යුහයක් ස්ථාපිත කළයුතු වුවත් සමාගම විසින් පරිපාලන සමාගමෙහි කටයුතු අධීක්ෂණය සඳහා එබඳු ව්‍යුහයක් ස්ථාපිත කර නොතිබුණි. එමෙන්ම පරිපාලනයන්හි කාර්යසාධනය පිළිබඳ සාකච්ඡාවක් අවම වශයෙන් කාර්තුවකට වරක් සිදු කළ යුතු අතර ප්‍රමාණවත් ආයෝජන මත ප්‍රමාණවත් ප්‍රතිලාභ හිමි වන බවට සහතික කළ යුතු වුවත් එම අවශ්‍යතාවයන් ඉටු වන පරිදි කටයුතු කර නොතිබුණි.	ආයතනයේ පරිපාලන සමාගමේ කාර්යසාධනය අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා ඉදිරියේදී, සමාගමේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ සාකච්ඡාවට ලක්කරන ලෙස අදාළ නිලධාරීන්ටද උපදෙස් ලබාදෙනු ලැබේ.	පරිපාලනයන්හි කාර්ය සාධන අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා කඩිනමින් ව්‍යුහයක් ස්ථාපිත කළයුතු බව.
(ඇ) 2002 අංක 14 දරන එකතු කළ අගය මත බදු පනතේ 83 වන පරිච්ඡේදය	බදු නිදහස් සැපයුම් හැර ශ්‍රී ලංකාව තුළ නිෂ්පාදිත හෝ නිෂ්පාදිත ලෙස සැලකෙන භාණ්ඩ හා සේවා මෙම පනත යටතේ බද්දට යටත් සැපයුම් ලෙස සලකනු ලැබිය යුතු අතර සමාගම විසින් බදු සඳහා නිදහස් ආදායම් නොවන රු.මිලියන 8.74 ක් වූ විවිධ ආදායම් (sundry income) එකතු කළ අගය මත බදු සැපයුමක් ලෙස සලකා නොතිබුණි.	මේ සඳහා සමාගම විසින් වැට් බදු අයකර ගෙන නොමැත. මේ සම්බන්ධයෙන් ඉදිරියේදී සාකච්ඡාකර තීරණයක් ගනු ලැබේ.	එකතු කළ අගය මත බදු පනතේ විධි විධාන ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතු බව.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ බදු පෙර ශුද්ධ ලාභය රු. මිලියන 11.46 ක් වූ අතර ඊට අනුරූපව ඉකුත් වර්ෂයේ බදු පෙර ශුද්ධ ලාභය රු. මිලියන 0.33 ක් විය. ඒ අනුව බදු පෙර ශුද්ධ ලාභයෙහි රු.මිලියන 11.13 ක වර්ධනයක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම වර්ධනයට ඉකුත් වර්ෂයට අනුරූපව කොන්ත්‍රාත් ආදායම රු. මිලියන 62.15 කින් වර්ධනය වීම සහ මූල්‍ය ආදායම රු.මිලියන 4.76 කින් වර්ධනය වීම ප්‍රධාන වශයෙන් බලපා තිබුණි.

2.2 ප්‍රධාන ආදායම් හා වියදම් විෂයයන්වල ප්‍රවණතා විශ්ලේෂණය

ඉදිරිපත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතුළත් තොරතුරු අනුව සමාලෝචිත වර්ෂය හා ඉකුත් වර්ෂයට අදාළව ආයතනයේ මූල්‍ය ප්‍රතිඵල ඇගයීමේදී පහත සඳහන් නිරීක්ෂණ කරනු ලැබේ.

විස්තරය	2022	2021
	රු. මිලියන	රු. මිලියන
ආදායම	246.36	184.50
අනිකුත් ආදායම්	8.74	10.24
ආයතන හා පරිපාලන වියදම්	78.56	66.23
මූල්‍ය පිරිවැය	4.7	3.89

පහත නිරීක්ෂණ සිදු කරන ලදී.

- (අ) ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව සමාගමේ ආදායම සියයට 33.53 කින් වර්ධනය වී තිබූ අතර ඒ සඳහා සමාලෝචිත වර්ෂයේදී කොන්ත්‍රාත් ආදායම සියයට 71.51 කින් වැඩි වීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.
- (ආ) ආයතන හා පරිපාලන වියදම් සියයට 18.6 කින් වර්ධනය වී තිබූ අතර ඒ සඳහා සමාගමේ මුහුදු වැලි ඇසුරුම් බැග් විකිණීමේ ගනුදෙනුවෙන් රු.මිලියන 8.14 ක අලාභයක් සිදු වීම මේ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.
- (ඇ) ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව මූල්‍ය පිරිවැය සියයට 20.8 කින් ඉහළ ගොස් තිබූ අතර මේ සඳහා බැංකු අයිරා පොලී රු.මිලියන 0.62 කින් හෙවත් සියයට 159.16 කින් වර්ධනය වීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

2.3 අනුපාත විශ්ලේෂණය

ලබාගත හැකි වූ තොරතුරු වලට අනුව, සමාලෝචිත වර්ෂයට හා ඉකුත් වර්ෂයට අදාළව සමාගමේ අනුපාතයන් පහත සඳහන් පරිදි විය.

	2022	2021
ණය ස්කන්ධ අනුපාතය	(25.46)	(15.77)
දිගු කාලීන ණය ප්‍රාග්ධන අනුපාතය	1.10	1.12
දළ ලාභ ආන්තිකය (ප්‍රතිශතය)	31.47	30.83
ශුද්ධ ලාභ ආන්තිකය (ප්‍රතිශතය)	2.97	0.08
ජංගම අනුපාතය	1:1.48	1:1.35
ක්ෂණික අනුපාතය	1:1.17	1:1
ණය ගැනි පිරිවැටුම් අනුපාතය	2.39	2
ණය එකතු කර ගැනීමේ කාලය (දින ගණන)	153	183

පහත නිරීක්ෂණ සිදු කරන ලදී.

- (අ) සමාගමෙහි සමාලෝචිත වර්ෂයේදී හා ඉකුත් වර්ෂයේදී පිළිවෙලින් ණය ස්කන්ධ අනුපාතය සෘණ 25.46 ක් හා 15.77 ක් වී තිබූ අතර සමාලෝචිත වර්ෂයේදී 9.69 කින් ඉහළ ගොස් තිබුණි. මෙම සෘණ ණය ස්කන්ධ අනුපාතයෙන් පෙන්නුම් කරනුයේ සමාගමේ වගකීම් එහි වත්කම් ඉක්මවා යාම වන අතර මෙය ඉහළ අවධානම් තත්ත්වයක් සඳහා සාක්ෂි සපයනු ලබන අතර සමාගම අනාගතයේදී බුන්වත්භාවයට එළඹීමට ඇති හැකියාවද පෙන්නුම් කරයි.
- (ආ) තවද සමාගමේ දිගු කාලීන ණය ප්‍රාග්ධන අනුපාතය සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව 1.1 ක් ලෙස පැවතීම මෙම තත්ත්වය කෙරෙහි තවදුරටත් සාක්ෂි සපයනු ලබයි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 අනාර්ථික ගණුදෙනු

විගණන නිරීක්ෂණය **කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම** **නිර්දේශය**

- (අ) වැලි ඇසුරුම් කිරීම සඳහා රු.මිලියන 13.79 ක් වැයකර පොලිසැක් බැග් 500,000 ක් වීනයෙන් ආනයනය කර තිබූ අතර එම වර්ගයේම බැග් දේශීය සැපයුම්කරුවකුගෙන් රු.මිලියන 12.13 කට මිලදී ගත හැකි ව පැවති නමුත් ඉදිරිපත් කරන ලද සාම්පල්වල ආයතනයේ නම මුද්‍රණය කර නොමැති බව දක්වමින් එම ලංසු ප්‍රතික්ෂේප කර තිබුණි. කෙසේ වුවද ආනයනය කර තිබූ බැග්වලද ආයතනයේ නම මුද්‍රණය කර නොතිබූ බව නිරීක්ෂණය විය. මේ හේතුවෙන් රු.මිලියන 1.67 ක අලාභයක් සමාගමට දැරීමට සිදුවී තිබුණු නමුත් ඒ පිළිබඳ වගකිව යුතු පුද්ගලයන් නිශ්චය කිරීම සඳහා කිසිදු ක්‍රියාමාර්ගයක් ගෙන නොතිබුණි. මිලදී ගන්නා ලද පොලිසැක් බැග්වලින් වැලි මෙම ප්‍රසම්පාදනය සිදුකර ඇති ආකාරය වෙළඳපල අවශ්‍යතාවය සම්බන්ධයෙන් හඳුනාගැනීමෙන් අනතුරුව ප්‍රසම්පාදනය සම්බන්ධයෙන් අදාළ පාර්ශවයන්ගෙන් අනතුරුව ප්‍රසම්පාදනය කිරීම සිදුකර ඒ අනුව මෙම බැග් පරිසර හිතකාමී ලෙස මිලදී ගැනීම සිදු කළ යුතු නිෂ්පාදනය කර ඇති බැවින්, ඒවායේ කල් පැවැත්ම ඉතා කෙටි කාලීන වේ. එබැවින්, ඒවායේ වටිනාකම ගණනය කිරීමේදී වාර්ෂික ක්ෂය කිරීමේ පදනම සියයට 25 ක් පමණ ලෙස සැලකිල්ලට ලක්කළ විට එම බැග් විකුණන අවස්ථාව වන විට ඒවායේ වටිනාකම ඉතා පහල අගයක් ගනු ලැබේ. ඒ නිසා පිරිවැය පදනම්කරගෙන විකිණීමෙන් සිදුවී ඇති අලාභය ගණනය කිරීම ප්‍රායෝගික නොවේ.
- වෙළඳපල අවශ්‍යතාවය හඳුනාගැනීමෙන් අනතුරුව ප්‍රසම්පාදනය කිරීම සිදුකර ඒ අනුව මිලදී ගැනීම සිදු කළ යුතු අතර පිරිවැය අවම වන අයුරින් ව්‍යාපාරික මෙහෙයුම් කටයුතු සිදු කිරීමට අවධානය යොමු කළයුතු බව හා අනාර්ථික තීරණගත් පාර්ශවයන්ට එරෙහිව විනයානුකූල ක්‍රියාමාර්ග ගතයුතු බව.

ඇසුරුම් කිරීම සඳහා බැග් 5,355 ක් පමණක් භාවිතා කර තිබුණු අතර තවත් බැග් 54,000 ක් මුදල් අයකර ගැනීමකින් තොරව මව් සංස්ථාව වෙත ලබාදී තිබුණි. බැග් 1645 ක් අපනය ලෙසද බැග් 2595 ක් වෙනත් කාර්යයන් සඳහාද භාවිතා කර තිබුණු අතර ඉතිරි බැග් 436,405 ක් ප්‍රසම්පාදන ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කිරීමකින් තොරව සමාගමේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතියක්ද රහිතව සාමාන්‍යාධිකාරීගේ අනුමැතිය මත රු.මිලියන 5.88 කට සමාලෝචිත වර්ෂයේදී විකුණා දමා තිබූ අතර මේ අනුව වැලි ඇසුරුම් බැග් මිලදී ගැනීමේ ගණුදෙනුවෙන් රු.මිලියන 8.14 කට අධික අලාභයක් සමාගමට සිදු වී තිබුණු බව නිරීක්ෂණය විය.

එමෙන්ම, මෙම බැග් තොගය ඉක්මනින් දිරාපත්වන බැවින්, කඩිනමින් විකිණීමේ අවශ්‍යතාවය සැලකිල්ලට ගෙන අදාළ අංශයේ සහභාගිත්වයෙන් සැපයුම්කරුවන් තුන්දෙනෙකුගෙන් මිල ගණන් ලබාගෙන සාමාන්‍යාධිකාරීගේ අනුමැතියට යටත්ව සිදුකර තිබූ බවට අදාළ පාර්ශවයන් විසින් කරුණු දක්වා තිබේ.

3.2 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2019 වර්ෂය අවසාන වන විට හිඟරක්ගොඩ සිමෙන්ති ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන කර්මාන්තශාලාවේ නිෂ්පාදන කටයුතු නවතා දමා තිබුණු අතර කර්මාන්තශාලාව වෙනත් ව්‍යාපාරික කටයුත්තක් සඳහා යොදා ගැනීමට සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානය දක්වා ක්‍රියා මාර්ග ගෙන නොතිබුණි.	හිඟරක්ගොඩ කර්මාන්තශාලාවේ නිෂ්පාදන කටයුතු සිදු කිරීමේදී විශාල අලාභයක් (මෙහෙයුම් අලාභයක්) සිදුවන බැවින් මෙම කර්මාන්තශාලාව වසාදැමීමට තීරණය කර ඇත.	සමාගමේ මෙහෙයුම් කටයුතු කාර්යක්ෂමව පවත්වාගෙන යා යුතු බව.
(ආ) වසර 30 ක කාලයක සිට හිඟරක්ගොඩ, ත්‍රිකුණාමලය හා අම්පාර යන ප්‍රදේශවල පවත්වාගෙන යනු ලබන සිමෙන්ති ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන මධ්‍යස්ථාන පිහිටුවා ඇති එකතුව හෙක්ටයාර 2.1979 ක් පමණ වන රජයට හා රජයේ වෙනත් ආයතනවලට අයත් ඉඩම්වල බදු අයිතිය හෝ හිමිකම ලබා ගැනීමට සමාගම හෝ මව් ආයතනය වන ශ්‍රී ලංකා ඉඩම් සංවර්ධනය කිරීමේ සංස්ථාව විසින් සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විටත් අපොහොසත් වී තිබුණි.	හිඟරක්ගොඩ හා අම්පාර යන ඉඩම්වල භුක්තිය වසර 30 කට වඩා වැඩි කාලයක් සමාගම විසින් දරන අතර සිමෙන්ති නිෂ්පාදන හැර වෙනත් කාර්යයක් සඳහා ඉදිරියේදී යෙදවීමට සැලසුම්කර තිබේ. එමෙන්ම ත්‍රිකුණාමලය ඉඩමේ භුක්තිය වසර 30කට වඩා වැඩි කාලයක් සමාගම විසින් දරන අතර සිමෙන්ති නිෂ්පාදනයෙන් ඉවත්වී සංචාරක නිවාසයක් පවත්වාගෙන යාම සඳහා සැලසුම් කර ඇත.	ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය කඩිනමින් අවසන් කර ආදායම් ඉපයීමට මෙහෙයුම් කටයුතු සිදු කිරීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කළයුතු බව.
(ඇ) ව්‍යාපෘති ශක්‍යතා අධ්‍යයනයකින් තොරව මව් සංස්ථාවේ කළමනාකරණ තීරණයකට අනුව සමාගම විසින් රු.මිලියන 382.5 ක් වැයකර 2018 වසරේ ක්‍රියාත්මක කර තිබූ මුහුදු වැලි ඇසුරුම් කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මව් ආයතනයේ තීරණයක් මත 2020 වර්ෂයේදී අවසන් කර තිබුණු අතර අදාළ ව්‍යාපෘතිය පවත්වාගෙන යනු ලැබූ සංස්ථාව සතු ඉඩම සහ වැලි ඇසුරුම් කිරීම සඳහා සමාගම විසින් ඉදිකර තිබූ පිරිවැය රු.මිලියන 301.28 ක් වූ ගොඩනැගිල්ල 50	මෙම ව්‍යාපෘතිය පවත්වාගෙන යාම සමාගම විශාල වශයෙන් පාඩු ලබන තත්වයකට පත්වන බැවින් මෙය නතරකර දැමීමට තීරණය කර ඇති අතර මේ හේතුවෙන් මෙම ව්‍යාපෘතිය වෙනුවෙන් මෙතෙක් සමාගම විසින් දැරූ සියලුම වියදම් නිෂ්කාර්ය වියදම් බවට පත්වීම වැලැක්වීම සඳහා මෙම වත්කම් මව් සමාගමට පවරාගන්නා	ව්‍යාපෘතියක් ආරම්භ කිරීමට ප්‍රථම ශක්‍යතා අධ්‍යයනයක් සිදුකළයුතු අතර ආරම්භකරන ලද ව්‍යාපෘති සැලසුම් කල ආකාරයට නිසි කළමනාකාරිත්වයකින් යුතුව ක්‍රියාත්මක කළයුතු බව හා නීතිමය

වසරක දිගුකාලීන බදු පදනම මත පෞද්ගලික ලදී. සමාගමක් වෙත 2021 වර්ෂයේදී මව් සංස්ථාව විසින් ලබා දී තිබුණි. එමෙන්ම ප්‍රසම්පාදන ක්‍රියාවලියෙන් බැහැරව විනයෙන් ආනයනය කරන ලද පෙර සැකසූ වානේ ව්‍යුහයකින් යුත් උක්ත ගොඩනැගිල්ල මව් සංස්ථාව විසින් රු.මිලියන 326.30 කට තක්සේරු කර 2021 වර්ෂයේදී පවරාගෙන තිබුණි. එම තක්සේරු වටිනාකමින් මව් සංස්ථාව විසින් මෙම ව්‍යාපෘතිය වෙනුවෙන් වැයකිරීමට සමාගමට ලබා දී තිබූ මුදල වූ රු. මිලියන 178.07 ක්ද, සංස්ථාව මගින් ලබා දුන් කාරක ප්‍රාග්ධන මුදල වූ රු.මිලියන 40 ද, ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා සියයට 12 වාර්ෂික පොළියකට සංස්ථාව මගින් ලබාදුන් රු.මිලියන 200 ණය මුදලේ පොළිය වූ රු. මිලියන 49.46 ක්ද අඩු කිරීමෙන් පසු ඉතිරි රු.මිලියන 58.77 ක් පමණක් ඉහත ණය මුදල් සඳහා හිලව් කරගෙන තිබුණි. ඒ අනුව ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක නොවූවද තවදුරටත් රු.මිලියන 141.23 ක් වූ ණය මුදල් හා වසර 5 කින් පසු අදාල වන පොළියද මව් සංස්ථාවට ගෙවීමට සිදු වී තිබුණි.

ගොඩනැගිල්ල ඉදිකිරීම වෙනුවෙන් සමාගම විසින් වැයකරන ලද මුළු මුදල රු.මිලියන 211.93 ක් වූ අතර මෙම වානේ ගොඩනැගිලි සැකිල්ල මිලට ගැනීමේදී සිදු වූ අක්‍රමිකතා පිළිබඳ පරීක්ෂණ පැවැත්වීමට සමාගම විසින් ජාතික ප්‍රසම්පාදන කොමිෂන් සභාවේ හා අල්ලස් හෝ දූෂණ චෝදනා විමර්ශන කොමිෂන් සභාවේ පැමිණිලි කර ඇති අතර එම පැමිණිලි සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විටත් විභාග වෙමින් පැවතුණි.

(ඇ) මුහුදු වැලි සේදීමේ හා සැකසීමේ ව්‍යාපෘතිය ආරම්භ කිරීම සඳහා 2018 වර්ෂයේදී රු.මිලියන 7.55 කට ජල පිරිපහදු යන්ත්‍රයක් විනයෙන් ආනයනය කිරීමේදී ඉදිරිපත් කර තිබූ අවම ලංසුවට වඩා රු.මිලියන 2.77 (ඇ.ඩො. 15,372) ක් වැඩියෙන් ඉදිරිපත් කරන ලද දෙවන ලංසුකරු තෝරා ගෙන තිබුණි. කෙසේ වුවද මෙම ගනුදෙනුව සඳහා විධිමත් පරිදි ප්‍රසම්පාදන ක්‍රියාවලිය අනුගමනය නොකිරීම සම්බන්ධයෙන් වගකිව යුතු නිලධාරීන්ට එරෙහිව කිසිදු ක්‍රියාමාර්ගයක් ගෙන නොතිබුණි. වර්තමානයේදී මෙම යන්ත්‍රය මගින් ජලය පිරිපහදු කර නොගන්නා අතර පිරිපහදු ජලය පිටතින් මිලදී ගැනීම සඳහා සමාලෝචිත වර්ෂයේදී රු.මිලියන 2.08 ක් වැයකර තිබුණි. මෙම වැලි සේදීමේ හා සැකසීමේ ව්‍යාපෘතිය පැවති ඉඩම මව් සංස්ථාව විසින් පෞද්ගලික සමාගමක් වෙත 2021 වර්ෂයේදී බදු දීම නිසා එම ඉඩමේ ස්ථාපිත කර තිබූ රු.මිලියන 33.84 ක් වූ මුහුදු

මෙම කාරණාව දීර්ඝ ලෙස සාකච්ඡාවට බදුන් වූ අතර සාමාන්‍යාධිකාරීවරයාගේ ඉල්ලීම මත මෙම කරුණ මව් සංස්ථාවේ අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයට ඉදිරිපත්කරන ලදී. මව් සමාගමේ අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලය විසින් 2021 ජනවාරි 01 දින සිට අවුරුදු 05 ක් යනතුරු සංස්ථාව විසින් පොලී අය නොකරන ලෙස දැනුම් දෙන ලදී. මෙයට අමතරව පවරාගෙනත් දේපළ පවරාගන්නා ලෙසත් මෙම ගනුදෙනුවේදී සංස්ථාව ලාභයක් ලබාඇත්නම් එයත් මෙම ණයට හිලව් කරන ලෙසද දැනුම් දෙන ලදී. ඒ අනුව ඉදිරියේදී මෙම ණය මුදල් පියවනු ඇත. මෙම මිලදී ගැනීමේදී සිදු වූ බවට වාර්තා වී ඇති අක්‍රමිකතා පිළිබඳ පරීක්ෂණ ජාතික ප්‍රසම්පාදන කොමිෂන් සභාවේ හා අල්ලස් හෝ දූෂණ විමර්ශන කොමිෂන් සභාවේ මේ වන විටද විභාග වෙමින් පවතියි.

ක්‍රියාමාර්ග අවසන් වූ පසු වැරදිකාර පාර්ශවයන් වෙත විනයානුකූල ක්‍රියාමාර්ග ගතයුතු බව.

සමාගම විසින් ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ අනුව විදේශීයව සැපයුම් කරුවෙකු සොයාගැනීම සිදුකර ඇති අතර ඒ අනුව මිල ගණන් තීරණය කිරීමට තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුවක් පත්කරණ ලදී. තාක්ෂණික කමිටුවේ නිර්දේශ අනුව මෙම RO යන්ත්‍රය මිලදිගෙන ඇති අතර මෙම යන්ත්‍රය ගැන භෞතිකව පරීක්ෂාකිරීම සඳහා තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුවේ නිලධාරීන් අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයේ අනුමැතියට යටත්ව (B/No. 2018/131/722) වින රටේ සංචාරයකටද යවා ඇත. ඒ අනුව කරන ලද නිර්දේශයට අනුව මෙම මිලදී ගැනීම කර ඇත. මෙම ඉඩම මව් සමාගම වන

නිසි ශක්‍යතා අධ්‍යයනයකින් හා නිසි ප්‍රසම්පාදනය ක්‍රමවේදයන් අනුගමනය කිරීමෙන් අනතුරුව පිරිවැය අවම වන අයුරින් ව්‍යාපාරික මෙහෙයුම් කටයුතු සිදු කිරීමට අවධානය යොමු කළයුතු බව හා අනාර්ථික තීරණගත් පාර්ශවයන්ට එරෙහිව විනයානුකූල ක්‍රියාමාර්ග ගතයුතු බව.

වැලි සේදීමේ හා සැකසීමේ යන්ත්‍රය සහ එම යන්ත්‍රය සවිකළ ව්‍යුහය ගලවා ඉවත් කිරීමේ අවධානමක් පැවතුණි.

සංස්ථාවට අයත් අතර සංස්ථාවේ තිරණය අනුව වෙනත් ස්ථානයක යන්ත්‍ර සවිකිරීමට කටයුතු කරනු ඇත.

(ඉ) සමාලෝචිත වර්ෂයේදී වැලි කියුබ් 34,100 ක් සෝදා සංස්ථාව වෙත සැපයීමට සැලසුම් කර තිබුණද සත්‍ය වශයෙන්ම සපයා තිබුණේ වැලි කියුබ් 15,675 ක් පමණි. එමෙන්ම සමාලෝචිත වර්ෂයේදී රු.මිලියන 44.33 ක ආදායමක් එම මෙහෙයුම් කටයුතුවලින් අපේක්ෂා කර තිබුණද උපයා තිබූ මුලු ආදායම රු. මිලියන 32.42 ක් වූ අතර නිෂ්පාදන පිරිවැය රු. මිලියන 33.97 ක් වූයෙන් දළ අලාභය රු.මිලියන 1.53 ක් වී තිබුණි. පරිපාලන හා අනෙකුත් වියදම් ද සැලකිල්ලට ගැනීමෙන් පසු නිෂ්පාදන අලාභය රු.මිලියන 8.93 ක් වී තිබූ අතර 2019 වර්ෂයේ සිට 2022 වර්ෂය දක්වා ව්‍යාපෘතියේ සමුච්චිත අලාභය රු.මිලියන 58.32 ක් වී තිබුණි. එසේ වුවද සංස්ථාවෙන් වැලි මිලදී ගෙන සෝදා සංස්ථාව වෙත සැපයීමේ මෙහෙයුම් ක්‍රියාවලිය අලාභ ලැබීම සම්බන්ධයෙන් විශ්ලේෂණයක් සිදු කර ඒ සඳහා වූ හේතු හඳුනා ගෙන අවශ්‍ය නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට කළමනාකරණය විසින් කටයුතු කර නොතිබුණි.

සමාගම විසින් මේ පිළිබඳව මව් සමාගම වෙත දැනුවත්කර ඇති අතර, වැලි කියුබයක් සඳහා ලබාදෙනු ලබන මුදල වැඩි කිරීම සඳහා මව් සමාගම විසින් වර්තමාන වෙළඳපල තුළ පවතින මිල ගණන් විශ්ලේෂණය කර තීරණයක් ගන්නා බවට සමාගම වෙත දැනුම් දී ඇත.

සැලසුම් කල පරිදි මෙහෙයුම් කටයුතු සිදුකර නිෂ්පාදන පිරිවැය අවම කරගනිමින් අපේක්ෂිත ඉලක්ක ලගාකර ගත යුතු බව.

(ඊ) සමාගමේ සේවකයින්ගේ වැටුප් සහ වෙනත ගෙවීම සඳහා 2017 වර්ෂයේදී මව් සංස්ථාවෙන් රු. මිලියන 24 ක් ලබාගෙන තිබූ අතර එම ණය මුදල වෙනුවෙන් 2017 වර්ෂයේ සිට සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානය දක්වා ගෙවිය යුතු රු.මිලියන 10.34 ක පොළිය ගෙවීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.

ඉදිරියේදී සමාගමේ මූල්‍ය තත්වය යහපත් වූ, පසු මෙම හිඟ හිටි වටිනාකම ගෙවීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.

මව් සංස්ථාව සමඟ පවතින ගණුදෙනු නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කළයුතු බව.

(උ) ශේෂය රු. 17,499 ක් හා රු. 202,926 ක් වූ බැංකු (ජංගම) ගිණුම් දෙකක් පිළිවෙලින් 2014 සහ 2019 යන වර්ෂවල සිට සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන තෙක්ම කිසිදු ගනුදෙනුවක් සිදු නොකර ව පවත්වාගෙන ගොස් තිබුණි. එමෙන්ම අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ අනුමැතිය ලබාගෙන මෙම ගිණුම් වැසීමට කටයුතු කරන බව ඉකුත් වර්ෂයේදී පිළිතුරු ලෙස විගණනයට ලබාදී තිබූ නමුත් කිසිදු ක්‍රියාමාර්ගයක් ඒ සඳහා ගෙන නොතිබුණි.

අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ අනුමැතිය ලබාගෙන මෙම ගිණුම් වැසීමට කටයුතු සිදුකල නමුත් දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් බැංකුව වෙත ආදායම් බදු සම්බන්ධයෙන් වූ ලිපියක් නිකුත් කර ඇති බැවින් වැසීමට නොහැකි බව එම බැංකු විසින් දැනුම් දී තිබේ.

අවශ්‍ය අනුමැතීන් ලබාගෙන නිශ්ක්‍රීය ජංගම ගිණුම් වැසීමට කටයුතු කළයුතු බව.

(ඌ) 2014 ඔක්තෝබර් 10 දිනැති අංක 2014/89/554 දරණ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල පත්‍රිකාව අනුව රු.මිලියන 4.56 ක ලාභාංශයක් සමාගම ප්‍රකාශයට පත්කර තිබුණද සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විට වර්ෂ 08 ක් ඉක්මවා ගොස් ඇතත් කිසිදු ලාභාංශයක් ගෙවීමට සමාගම අපොහොසත් වී තිබුණි.

එම කාලයේ සමාගම ලාභ ඉපයීම මත මෙම ලාභාංශය ප්‍රකාශයට පත්කර තිබුණද මුදල් ගෙවීම සඳහා ප්‍රමාණවත් මූල්‍ය ප්‍රවාහයක් නොතිබූ බැවින් මෙම ලාභාංශ ගෙවීමට නොහැකි වී ඇත.

ලාභාංශ ප්‍රකාශ කිරීමට පෙර නුබුන්වත්බව පිළිබඳ පරීක්ෂාවක් කල යුතු අතර සමාගම අදාළ බැඳියාවන් සම්බන්ධයෙන් සුදුසු පියවර ගත යුතු බව.

- (ඵ) 2019 ජූලි 09 දිනැති අංක : CGIR /2019/3(Ins. & Cir) දරන දේශීය ආදායම් කොමසාරිස්ගේ ලිපිය ප්‍රකාරව, එකතු කළ අගය මත සක්‍රීය බදු ගෙවන්නකුද යන්න තහවුරු කර ගැනීමකින් තොරව 2020 වර්ෂයේ සිට 2022 වර්ෂය දක්වා රු. මිලියන 1.66 ක් සමාගම විසින් ගෙවා තිබුණි.
- සැපයුම්කරුවන් වෙත එකතු කළ අගය මත බදු ගෙවීමේදී, අදාළ සැපයුම්කරුවන් අක්‍රීය බදුකරුවන් ලෙස සඳහන් නොවූ අතර එකතු කළ අගය මත බදු ගෙවීමට පෙර සක්‍රීය බදු ගෙවන්නකුද යන්න තහවුරු කර වැට් ඉන්වොයිස් පතක් ලබාගෙන අදාළ වැට් බදු ගෙවීම සිදු කර ඇත.
- එකතු කළ අගය මත සක්‍රීය බදු ගෙවන්නකුද යන්න තහවුරු කර ගැනීමෙන් පසු ගෙවීම් කළයුතු බව.

3.3 කොන්ත්‍රාත් පරිපාලන අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) සමාගම විසින් භොරණ සති පොළ ඉදිකිරීමේ කොන්ත්‍රාත්තුව සඳහා 2014 වර්ෂයේදී උප කොන්ත්‍රාත්කරුට ලබා දී තිබූ රු. මිලියන 4.65 ක සවලිය අත්තිකාරම් මුදලින් 2015 සැප්තැම්බර් මස වන විට රු. මිලියන 2.65 ක් පමණක් අයකර ගෙන තිබුණු අතර සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විටත් ඉතිරි රු. මිලියන 2 ක මුදල අයකර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි. රජයේ ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයේ 5.4.4 අනුව අත්තිකාරම් සුරක්ෂණයක් ලබා ගැනීමකින් තොරව උප කොන්ත්‍රාත්කරුට අත්තිකාරම් ලබාදීම හේතුවෙන් සමාගමට මෙම හිඟ අත්තිකාරම් මුදල අයකර ගැනීමට නොහැකි වී තිබුණි.</p>	<p>මෙම ව්‍යාපෘතියේ උප කොන්ත්‍රාත් කරුට දිගින් දිගටම ලිපි මගින් මේ බව දන්වා ඇති අතර ඔවුන් සඳහා ගෙවීමට ඇති මුදල් අත්හිටුවා ඇත. තවද සමාගමට මුදල් අයකරගැනීම සඳහා අවශ්‍ය කටයුතු සිදුකරමින් පවතී.</p>	<p>කඩිනමින් උප කොන්ත්‍රාත්කරුගෙන් අත්තිකාරම් මුදල් අයකර ගැනීමට කටයුතු කළයුතු බව.</p>
<p>(ආ) නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් සමාගමට ලබා දී තිබූ කොන්ත්‍රාත් වටිනාකම රු.මිලියන 9.72 ක් වූ ලංකා විදුලි බල මණ්ඩලයට අයත් ඉඩමක් සංවර්ධනය කිරීමේ කොන්ත්‍රාත්තුවේ කාර්යයන් 2018 මැයි 15 වැඩ අවසන් කිරීමට ගිවිසුම්ගතව තිබූ නමුත් නියමිත පරිදි වැඩ අවසන් කර නොතිබුණි. 2019 වර්ෂයේ සිට කොන්ත්‍රාත්තුවේ වැඩ අතරමඟ නතර කර දමා තිබූ අතර අංක 14/01/134/73 හා 2018 අගෝස්තු 21 දිනැති නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ ලිපියකින් එම කොන්ත්‍රාත්තුවේ එදිනට සිදු කර ඇති මූලික මට්ටමේ වැඩ කොටස ද ප්‍රමිතියෙන් තොර හා නිසියාකාරව සිදු කර නොමැති බව දන්වා තිබුණි. මේ හේතුවෙන් සමාගම විසින් 2018 දෙසැම්බර් 10 දින සේවාදායකට යොමු කර තිබූ රු.මිලියන 5.75 ක පළමු ප්‍රගති බිල්පත ද (Progress Claim) සේවාදායක විසින් සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විටත් සහතික කර ගෙවීම් කර නොතිබුණි.</p>	<p>ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයට අයත් 2018 මැයි 15 දින කොන්ත්‍රාත් ගත වූ ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳව හා නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ විසින් ව්‍යාපෘති කටයුතු පිළිබඳ අවැසි කරුණු ලබා ගැනීම සඳහා ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයට ලිපි රාශියක් යොමු කලද, කිසිදු ප්‍රතිචාරයක් නොලැබීම මත, ව්‍යාපෘතිය අත්හිටුවීම සම්බන්ධයෙන් නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය දැනුම් දුන් අතර, නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියට යොමුකර අදාළ පළමු බිල්පත අයකරගැනීමට කටයුතු කරනු ලැබේ</p>	<p>ප්‍රමිතියෙන් තොර හා නිසියාකාරව සිදු කර නොමැති වැඩ කොටස් සඳහා හේතු සොයාබලා ඊට අදාළව දරන ලද වියදම් අයකර ගතයුතු බව.</p>

(ඇ) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට භෞතික ප්‍රගතිය සියයට 100 ක්ව පැවති සමාගම විසින් සිදුකරනු ලැබූ කොන්ත්‍රාත් 11 ක කොන්ත්‍රාත් වටිනාකම රු.මිලියන 287.41 ක් වූ අතර ඉන්වොයිස් කරන ලද වැඩ වටිනාකම රු.මිලියන 546.41 ක් වුවද සහතික කරන ලද වටිනාකම රු.මිලියන 114.64 ක් වී තිබුණි. මේ අතර වූ බෙලිඅත්ත අම්පීටිය වැව ආශ්‍රිත යෝජිත ඇවිදින මංකිරුව හා භූමි අලංකරණය සඳහා වූ කොන්ත්‍රාත්තුව සහ ගම්පහ වික්‍රමාරච්චි දේශීය වෛද්‍ය විද්‍යාලය සඳහා ඇවිදින මංකිරුව ඉදිකිරීමේ කොන්ත්‍රාත්තුව සඳහා කොන්ත්‍රාත්ගත වටිනාකම පිළිවෙලින් රු.මිලියන 69.41 ක් හා රු.මිලියන 61.27 ක් වී තිබුණද ඉන්වොයිස් වටිනාකම පිළිවෙලින් රු.මිලියන 151.81 ක් හා රු.මිලියන 134.21 ක් ලෙස පිළිවෙලින් රු.මිලියන 82.40 කින් හා රු.මිලියන 72.94 කින් ඉහල ගොස් තිබුණි. මේ පිළිබඳ විස්තර වැඩිදුර පරීක්ෂා කිරීම සඳහා අදාල ලිපිගොනු විගණනය වෙත ඉදිරිපත් නොවූ අතර වැඩිපුර වැයකර තිබූ රු.මිලියන 258.99 ක් අයකර ගැනීම අවිනිශ්චිතතාවයක් පවතින බව නිරීක්ෂණය විය.

අදාල ඇස්තමේන්තු ඉංජිනේරුවරු විසින් සකස් කිරීමේදී, අපගේ සේවාදායකයාගේ ප්‍රමාණ පත්‍රිකා අනුව මිලගණන් ඉදිරිපත් කරන අතර ICTAD නියමයන් අනුව අදාල ඉදිකිරීම් යන අවස්ථාවේදී මිනුම් කටයුතු සිදුකර බිල්පත්‍ර යොමුකරණු ලබයි. ඒ අනුව දෙපාර්ශවයේ ඉංජිනේරුවන් විසින් බිල්පත්‍ර සහතික කිරීමෙන් පසු එම වර්ෂයට අදාල කොන්ත්‍රාත් අදායම ගනනය කරනු ලබයි. ඉහත කොන්ත්‍රාත්තුව පිරිනැමූ මුදලින් ප්‍රතිශතයක් ගණනය කර ඇති අතර, අදාල ඉදිකිරීම් සිදු නොවූ සේවාදායකයන් සමාගම වෙත ගෙවීම්ද සිදු නොකරනු ලබයි.

(ඈ) සමාගම වෙත මව් සංස්ථාව වෙතින් ලද රු.මිලියන 20.29 ක වටිනාකමකින් යුත් උප කොන්ත්‍රාත් කාර්යයක් ලෙස ලැබුණු උඩු කිරි ඇල්ල වැව සංවර්ධනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය වෙනුවෙන් සවලියකරණ අන්තිකාරමක් මව් සංස්ථාව වෙතින් ලබා ගැනීමට සමාගම කටයුතු කර නොතිබුණු අතර එම කොන්ත්‍රාත් කාර්යය නිම කිරීමට රු.මිලියන 6.90 ක් සමාගම වැය කර තිබුණද කිසිදු මුදලක් සමාලෝචිත වසර අවසාන වන විටත් අය වී නොතිබුණි.

ව්‍යාපෘතිය 2016 වර්ෂයට අදාලව ආරම්භකරන ලද ව්‍යාපෘතියක් බැවින් මේ සම්බන්ධව අධ්‍යයනය කර මව් සමාගම සමග සාකච්ඡාකර කඩිනමින් අදාල මුදල් ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය කටයුතු කරමින් පවතී.

3.4 මානව සම්පත් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට සමාගමේ අනුමත කාර්ය මණ්ඩල 128 ක් වූ නමුත් තත්‍ය කාර්යය මණ්ඩලය 82 ක් වූයෙන් එදිනට සමාගමේ පුරප්පාඩු සංඛ්‍යාව 46 ක් වූ අතර අතිරික්ත ගණන 01 ක් විය. පුරප්පාඩුව පැවති තනතුරු 46 න් මධ්‍ය කළමනාකරණ මට්ටමේ පුරප්පාඩු 07 ක් වර්ෂ 08 ක සිටද පුරප්පාඩුව පැවති අතර කළමනාකරණ සහකාර තනතුරු 17 ක්ද ස්ථීර කම්කරු තනතුරු 17 ක්ද සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විට පුරප්පාඩු ව පැවතුණි. මේ අනුව අනුමත තනතුරු සංඛ්‍යාව නැවත සමාලෝචනය කර සංශෝධනය කර ගැනීමට හෝ අවශ්‍ය තනතුරු සංඛ්‍යාව සඳහා බඳවා ගැනීම් සිදු කිරීමට සමාගම අපොහොසත් වී තිබුණි.</p>	<p>සමාගම දැනට එහි අනුමත කාර්යය මණ්ඩලයෙන් සියයට 50 ක් පමණ තත්‍ය කාර්යය මණ්ඩලයක් පවත්වාගෙන යන අතර, මෙම සංඛ්‍යාව මෙම ආකාරයෙන් තවදුරටත් පවත්වා ගැනීමට සමාගමේ ඉහල කළමණාකාරීත්වය තීරණය කොට ඇත්තේ පසුගිය වසර කිහිපය තුළ රටෙහි ආර්ථිකයට වූ බලපෑම ආයතනය කෙරෙහිද යම් ආකාරයකින් බලපා තිබීම හේතුවෙනි. නමුත් මේ වන විට පුරප්පාඩු , ප්‍රමුඛතාවය මත බඳවාගැනීම් සඳහා ආයතනය කටයුතු කරමින් පවතී.</p>	<p>අනුමත කාර්ය මණ්ඩලය මත පුරප්පාඩු පිරවීමට හෝ අනුමත තනතුරු සංඛ්‍යාව නැවත සමාලෝචනය කර සංශෝධනය කර ගැනීමට කටයුතු කළයුතු බව.</p>

4. ගිණුම්කටයුතු සහ යහපාලනය

4.1 සංයුක්ත සැලැස්ම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>සමාගමේ අරමුණු ඉටු කර ගැනීම සඳහා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් සමාගම සඳහා උපාය මාර්ගික සැලැස්ම සකස් කර ඇති බවට සහතික විය යුතු අතර, වසර 5 ක කාලයක් සඳහා වූ උපාය මාර්ගික සංයුක්ත සැලැස්ම, මූල්‍ය පුරෝකථනය සහ පරතර විශ්ලේෂණය (Gap Analysis) කර ඒවා ළඟා කර ගැනීම සඳහා උපාය මාර්ගද ඇතුළත් කරමින් ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සහ අදාළ වර්ෂ සඳහා වන වාර්ෂික අයවැය ලේඛනය සමාගම විසින් සිය මව් සමාගම වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය. එසේම ව්‍යාපාරික පරිසරයේ වෙනස්වීම්වලට අනුකූලව සෑම වසරකටම වරක් මෙම සැලැස්ම යාවත්කාලීන කළ යුතු වුවද සමාගම ඒ අනුව කටයුතු කර නොතිබුණි.</p>	<p>වසර තුනක් සඳහා එනම් 2021 සිට 2023 දක්වා සංයුක්ත සැලැස්මක් පිළියෙල කර ඇත. ඒ අනුව 2022 වර්ෂය සඳහා අයවැය ප්‍රකාශයක් පිළියෙල කර අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයේ අනුමැතියට යටත්ව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ඔබගේ නිරීක්ෂණයේ දැක්වෙන ආකාරයට සංයුක්ත සැලැස්මක් පිළියෙල කරන ලෙස අදාළ නිලධාරීන්ට උපදෙස් ලබාදී ඇත.</p>	<p>සංයුක්ත සැලැස්ම පිළියෙල කර ආයතනයේ කටයුතු එයට අනුකූලව පවත්වාගෙන යා යුතු බව.</p>